

ARTYKUŁ 36

KONSTYTUCJI GENERALNYCH FRANCISZKAŃSKIEGO ZAKONU ŚWIECKICH (tekst oparty o opracowanie włoskie - z pewnymi zmianami i dodatkami)

Omówienia powyższego Artykułu dokonał O. Robert Rabka OFM Cap, Delegat Konferencji Asystentów Generalnych na Kapitułę odbywającą się w dniach 16-18 września 2016 r. w Warszawie.

Artykuł 36 Konstytucji Generalnych FZŚ jest jednym z wielu przykładów bogactwa, jakie Zakon ofiaruje tym, którzy pragną zaangażować się głębiej w życie powołaniem chrześcijańskim dla służby Kościołowi, w całej rozciągłości istniejących możliwości, krocząc śladami Chrystusa za przykładem św. Franciszka z Asyżu.

Tekst **Artykułu 36**:

1. Wielką pomocą w duchowym i apostołskim rozwoju FZŚ mogą być bracia, którzy poprzez śluby prywatne zobowiązują się żyć duchem Błogosławieństw i stawać się bardziej dyspozycyjnymi do kontemplacji i służby wspólnocie.
2. Ci bracia i siostry mogą łączyć się w grupy, zgodnie ze Statutami zatwierdzonymi przez Radę Narodową albo, gdy rozprzestrzenienie się tych grup przekracza granice narodu, przez Prezydium Rady Międzynarodowej FZŚ.
3. Statuty te muszą być zgodne z niniejszymi Konstytucjami.

CEL (Art. 36,1):

- rozwój duchowy i apostołski całego FZŚ;
- kontemplacja;
- posługa wspólnocie.

OGÓLNIIE O DARZE POWOŁANIA

Dar tego specyficznego wezwania Ducha Świętego do bliższej relacji z Panem poprzez złożenie ślubów prywatnych dotyka i dotyczy, jak zresztą każde powołanie, poszczególnej **osoby**, która go otrzymuje oraz **innych**: wspólnoty lokalnej oraz całego FZŚ.

Powołanie jest zawsze wezwaniem, wewnętrznym głosem Pana, któremu towarzyszy łaska Boża, by je zrealizować (charyzmaty) dla dobra własnego i innych. Dlatego też bycie powołanym do zaangażowania się w jeden lub więcej ślub

powoduje, że osoba powołana w pełni realizuje siebie według woli Bożej i, realizując siebie, rozciąga na innych owoce tego daru. To już samo z siebie jest darem łaski dającym radość i nie potrzebuje innych, dalszych potwierdzeń.

Pierwszymi, którzy wnoszą korzyść z daru powołania osoby wezwanej do złożenia ślubów, są bracia i siostry ze wspólnoty, do której ona przynależy, a także cały Zakon.

Choć już sama Profesja złożona przez świeckich franciszkanów zobowiązuje do przeżywania z głębokim zaangażowaniem życia ewangelicznego, to jednak Duch Pański może w pełnej wolności wezwać niektórych z nich do podjęcia kolejnych specyficznych wyzwań, zawsze w obrębie tego samego powołania franciszkańskiego i świeckiego. Sam św. Franciszek wzywa do tego, aby pragnąć posiadać i szukać w swym życiu przede wszystkim Ducha Pańskiego i Jego świętego działania (**2 Reg 10,8**: «(...) lecz niech zważają [na to], że nade wszystko powinni pragnąć mieć Ducha Pańskiego i Jego święte działanie»). Obecność i działanie Ducha Świętego są przeciwne wszelkiej skostniałości, pasywności, legalizmowi, gdyż zawsze prowadzą do wyjścia poza własny świat, do podjęcia ryzyka i otwarcia się na nowość życia według Ewangelii. Duch Święty działa w każdym człowieku inaczej, dlatego też wspólnota jest niesamowitym darem, bogactwem, ale również wyzwaniem do wzajemnej akceptacji różnorodności.

Powołania pochodzące od Boga mogą być bardzo zróżnicowane, nawet w obrębie jednej i tej samej wspólnoty lokalnej. Może być to wezwanie przez Boga do zaangażowania w życie według ducha błogosławieństw z jeszcze większą intensywnością poprzez jakiś jeden - lub więcej - ślub prywatny dotyczący jednej (lub więcej) rady ewangelicznej. Chodzi w tym wszystkim o **większą intensywność zaangażowania**, gdyż w rzeczywistości wszyscy franciszkanie świeccy są już bezpośrednio związani tym zobowiązaniem.

Reguła FZŚ 11: « Chrystus, ufając Ojcu, jakkolwiek łagodnie i z wyrozumiałością traktował rzeczy stworzone, wybrał dla siebie i Swojej Matki życie ubogie i pokorne (2 LW 5); tak samo Franciszkanie świeccy niech w zakresie dóbr doczesnych zachowują należyty umiar, zaspokajając swoje potrzeby materialne; świadomi, że zgodnie z Ewangelią są administratorami otrzymanych dóbr na korzyść synów Bożych. „Jako przechodnie i przybysze”, zdążający do domu Ojca, niech też w duchu Błogosławieństw starają się oczyścić serca ze wszystkich skłonności oraz żądy posiadania i panowania (Rz 8,17)».

Konst. Gen. FZŚ 15,1: «Franciszkanie świeccy angażują się, aby żyć duchem Błogosławieństw, a w szczególny sposób duchem ubóstwa. ubóstwo ewangeliczne ukazuje ufność w Ojcu, daje wolność wewnętrzną i skłania do popierania sprawiedliwego podziału dóbr».

KONSTYTUCJE GENERALNE NIE WYJAŚNIAJĄ, JAKIE MAJĄ BYĆ TE ŚLUBY.

Powszechnie dotychczas mylono śluby (także prywatne) z życiem zakonnym regularnym w ścisłym tego terminu znaczeniu. Myślano więc, że śluby muszą mieć za przedmiot - koniecznie i wyłącznie - trzy tradycyjne rady ewangeliczne, zazwyczaj połączone z specjalną konsekracją: **ubóstwo, posłuszeństwo i czystość**. Jednak w rzeczywistości nie są to jedyne rady ewangeliczne, a duch Błogosławieństw ewangelicznych rozciąga się także na inne równie ważne rzeczywistości. Są w nich zawarte także inne możliwe śluby, jak: radość, pokora (już praktykowana w różnorodnych instytutach), jakaś specyficzna działalność apostołska dla Królestwa Bożego, nie mówiąc już o tym, że Duch Święty, w swym niewyczerpanym bogactwie, może wiać którądy chce i jak chce. Duch Święty może wezwać do jakiegokolwiek zaangażowania dla dobra jednostki, wspólnoty czy całego Kościoła, a Jego pomysłowość i bogactwo różnorodnych wezwań ciągle może zaskakiwać. Może na przykład wezwać kogoś do życia poświęconego poprzez ślubowanie dla sprawy jednego z błogosławieństw, albo do czegoś zupełnie nowego, powołanego do istnienia dzięki działaniu Ducha Bożego.

Ważnym zadaniem człowieka jest ciągle uczenie się odczytywania poruszeń i inspiracji Ducha Świętego, tak, jak On wzywa. Dlatego też jeśli Duch Święty wzywa do życia w ubóstwie, nie oznacza to automatycznie, że wzywa również do życia w czystości konsekrowanej. Także osoby żyjące w małżeństwie mogą składać śluby: ubóstwa, pracy na rzecz opuszczonych, pokory, itd. Nawet ślub czystości jest dla nich dostępny, gdy oboje małżonkowie są wezwani do takiego zaangażowania i oboje w wolności przyjmują takie powołanie.

ŚLUB MOŻE BYĆ WIECZYSTY LUB CZASOWY, Z MOŻLIWOŚCIĄ JEGO PRZEDŁUŻENIA

NATURA ŚLUBU.

W art. 36 Konstytucji Generalnych FZŚ mówi się w sposób jasny o ślubach prywatnych. Kodeks Prawa Kanonicznego podaje taką definicję:

Kan. 1191, §1: «Ślub, to jest świadomą i dobrowolną obietnicę uczynioną Bogu, mającą za przedmiot dobro możliwe i lepsze, należy wypełnić z cnoty religijności».

Kan. 1192, §1: «Ślub jest publiczny, gdy go przyjmuje w imieniu Kościoła uprawniony do tego przełożony; w innych wypadkach jest prywatny».

Kan. 1192, §2: «Ślub jest uroczysty, gdy za taki został uznany przez Kościół, w przeciwnym razie jest zwykły».

Ponieważ ślub franciszkanina świeckiego, o którym wzmiankuje art. 36, jest prywatny, zostaje on złożony *coram Deo* (wobec Boga), a nie *coram Ecclesiae* (wobec Kościoła).

POZOSTAWANIE W "STANIE ŚWIECKIM"

Musimy dodać sprecyzowanie. Artykuł 36 odnosi się wyłącznie do tych osób, które już są franciszkanami świeckimi, to znaczy do takich osób, które już dokonały rozeznania co do swojego powołania do życia w stanie świeckim, aby osiągnąć doskonałość miłości. Dlatego też złożenie ślubów prywatnych nie dotyczy wejścia w pewną formę życia zakonnego regularnego. Cały czas pozostaje zobowiązanie do życia pozostając w stanie świeckim. Nie chodzi też w tych ślubach prywatnych o jakąś specjalną konsekrację, jak na przykład tę, poprzez którą rozpoczyna się przynależność do Instytutów Życia Konsekrowanego (ich częścią są także Instytuty Świeckie: **Kanon 710:** «Instytut świecki jest instytutem życia konsekrowanego, w którym wierni żyjący w świecie dążą do doskonałej miłości i starają się przyczynić do uświęcenia świata, zwłaszcza od wewnątrz»).

Kto zorientowałby się, iż pomylił się co do swojego powołania i zrozumiałby, że raczej był wezwany do życia zakonnego w ścisłym tego pojęcia rozumieniu albo do innej formy życia konsekrowanego, powinien wystąpić z FZŚ i wstąpić do innej formy życia odpowiadającej jego pierwotnemu powołaniu.

Wszyscy chrześcijanie są konsekrowani poprzez łaskę chrztu świętego.

Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, 44: «Przez śluby albo inne święte więzy naturą swą podobne do ślubów, którymi chrześcijanin zobowiązuje się do praktykowania trzech wyżej wymienionych rad ewangelicznych [tj. ubóstwa, posłuszeństwa i czystości], oddaje się on całkowicie na własność umiłowanemu nade

wszystko Bogu, tak że z nowego i szczególnego tytułu poświęca się służbie Bożej i Jego czci. Już wprawdzie przez chrzest umarł dla grzechu i poświęcony został Bogu; aby jednak móc otrzymać obfitsze owoce łaski chrztu, postanawia przez ślubowanie rad ewangelicznych w Kościele uwolnić się od przeszkód, które mogłyby go odwieść od żarliwej miłości i od doskonałości kultu Bożego, i jeszcze ściślej poświęca się służbie Bożej».

Franciszkanie świeccy - oprócz chrztu św. - wiążą się dodatkowo z Bogiem poprzez **Profesję publiczną**, uroczystą i wieczystą oraz poświęcają siebie na służbę Królestwa Bożego. Jest to jakby druga konsekracja, świecka, wynikająca nie tylko wyłącznie z chrztu, ale także z życia religijnego osoby. "Konsekracja świecka" - wezwanie dla osoby, która z łaski Bożej poświęca siebie Bogu, odpowiada na Jego powołanie i pozostając w świecie ten świat, środowisko, w którym żyje, przemienia od wewnątrz poprzez przykład życia, słowo i uczynki miłosierdzia.

Dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis*, 5: «Członkowie wszystkich instytutów powinni to zwłaszcza sobie uświadamiać, że przez profesję rad ewangelicznych odpowiedzieli na wezwanie Boże w tym znaczeniu, iż żyją dla samego Boga, umarliśmy nie tylko dla grzechu (por. Rz 6,11), lecz także wyrzekłszy się świata¹. Całe bowiem swoje życie oddali na Jego służbę, co stanowi jakąś szczególną konsekrację, która korzeniami sięga głęboko w konsekrację chrztu i pełniej ją wyraża».

Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, 45: «Kościół zaś nie tylko swym zatwierdzeniem podnosi profesję zakonną do godności stanu kanonicznego, ale także przez swą działalność liturgiczną ukazuje ją jako stan poświęcony Bogu. Na mocy bowiem władzy udzielonej mu przez Boga Kościół przyjmuje śluby od tych, którzy je składają, publiczną swą modlitwą wyprasza im pomoce i łaskę u Boga, poleca ich Bogu i udziela im duchowego błogosławieństwa, łącząc ich ofiarę z Ofiarą Eucharystyczną».

Śluby prywatne uczynione przez członków FZŚ na podstawie normy art. 36 nie determinują wstąpienia do stanu życia zakonnego regularnego.

¹ Chodzi o świat w sensie biblijnym, czyli o te wszystkie siły i rzeczywistości, które oddzielają człowieka od Boga - Stwórcy, Zbawcy, Ojca, miłośnika życia - i w rezultacie przynoszą śmierć.

STANY DOSKONAŁOŚCI

Należy dobrze zrozumieć, że wyrażenie ślubów prywatnych (ale także i publicznych) nie wprowadza składającego je do "wyższej hierarchii duchowej", do pewnego stanu większej doskonałości. Powołanie pochodzi od Boga i to właśnie powołanie oznacza dla każdego wezwanie do doskonałości. Bóg wszystkich kocha w ten sam sposób i nie czyni różnic pomiędzy swoimi dziećmi, wzywając ich do większej czy mniejszej doskonałości. Ktokolwiek więc realizuje to, do czego jest wzywany przez boga, w pełni realizuje swoją doskonałość, która - będąc pomyślaną i chcianą przez Boga - nie może być czymś innym jak tylko pełną doskonałością.

ROZEZNANIE

Rozeznanie odnośnie ślubów prywatnych powinno być dokonywane razem z osobami o wypróbowanym doświadczeniu duchowym, czy to duchowymi czy też świeckimi, dbając o to, by nie było ono powierzchowne czy pośpieszne. Potrzeba na nie tyle czasu, ile to będzie konieczne do pełnego przekonania o rozeznaniu woli Bożej. Potrzebna jest w tym czasie usilna modlitwa, wewnętrzne przygotowanie i rozpoczęcie osobistej wędrówki nawrócenia oraz próby praktyki zobowiązania, do którego Pan wzywa. Dopiero po ukończeniu dokładnego, pogłębionego rozeznania i przygotowania wewnętrznego można złożyć śluby prywatne. To samo donosi się zresztą i do ślubów publicznych. Rada wspólnoty powinna być też poinformowana przez zainteresowaną osobę o planowanym złożeniu ślubów, także prywatnych, w odpowiednim czasie.

Nic nie stoi na przeszkodzie, aby ślubom prywatnym towarzyszyła pewna ceremonia zewnętrzna. To nie zmienia natury ślubu, gdyż "prywatny" nie oznacza "tajny", "sekretny". Ceremonia taka może odbyć się wobec wspólnoty albo wobec grupy członków FZŚ, która podziela te śluby (też je złożyła lub składa), oczywiście jeśli taka grupa istnieje. To podkreśla wspólnotę braterską i znaczenie daru z siebie złożonego poprzez ślub nie tylko samemu Bogu, ale również na pożytek braci i sióstr.

Wydaje się nie na miejscu - i jest to grubym nieporozumieniem - składanie ślubów prywatnych w momencie, gdy członkowie FZŚ składają w tym samym czasie i miejscu swoją Profesję (czy to czasową, czy to wieczystą). Dochodzi wtedy do zamieszania, nadużycia prawa kościelnego, pomieszania znaków i niedowartościowania Profesji, która dla franciszkanina świeckiego jest priorytetowa i

jest fundamentem całego jego życia. Profesja bowiem inkardynuje (włącza) do wspólnoty FZŚ i wyznacza kierunek duchowego rozwoju członka FZŚ. śluby czasowe powinny mieć inne miejsce i czas niż Profesja we wspólnocie FZŚ.

GRUPY W OBRĘBIE WSPÓLNOTY

Artykuł 36 mówi o grupach, w których mogą gromadzić się bracia i siostry, którzy złożyli śluby prywatne. Tworzenie takich grup usprawiedliwione jest przez wzajemne dzielenie się i wzajemną pomoc w życiu tymi samymi ślubami oraz tymi samymi celami apostołskimi tam, gdzie takie istnieją. Przynależność do takich grup powinna jednak mieć na uwadze zachowanie nienaruszonej przynależności do wspólnoty FZŚ, do której osoba jest inkardynowana. Taka grupa nie powinna i nie może stawać się powodem do odłączenia się od wspólnoty FZŚ, czy też do braku wypełnienia obowiązków bycia obecnymi na spotkaniach i uczestnictwa w działaniach wspólnoty FZŚ.

Takie grupy mogą być uformowane przez członków jednej wspólnoty lokalnej (przynajmniej 3 członków) lub członków różnych wspólnot lokalnych, na poziomie okręgu, regionu lub kraju. Wszystkie takie grupy, aby mogły ważnie powstać, muszą posiadać regulacje prawne w odpowiednich Statutach, poprzednio przedyskutowanych na szerszym forum i zatwierdzonych przez Radę Narodową FZŚ, a w przypadkach grup przekraczających granice jednego kraju - zatwierdzonych przez Prezydium Międzynarodowe FZŚ. Kto nie chciałby przynależeć do takiej grupy, może spokojnie przeżywać swoje specyficzne powołanie w łonie wspólnoty FZŚ. Statuty tychże grup muszą jednak zawsze pozostawać w harmonii z Konstytucjami Generalnymi FZŚ.

O. Robert Rabka OFM Cap